

DUNÁNTÚLI HARANGSZÓ

„Ma, ha az ő szavát halljátok, ne keményítsétek meg a szíveteket.”

2010. május

- Zsid 3, 7-8 -

A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület lapja

Farkas Etelka (ev. lelkész, Oroszlány)

A hónap igéje: „A hit pedig a remélt dolgokban való bizalom, és a nem látható dolgok létéről való meggyőződés.” (Zsid 11,1)

Észrevetted már, mi minden és mindenki tart igényt a bizalmadra, meggyőződésedre? Felsorolni is lehetetlen. De igaz ez fordítva is: mi mindenben kell megbíznod! Megbízol a gyógyszered hatékonyságában, az élelmiszer rányomtatott szavatossági idejében, a menetrendben, és millió egyéb mindennapos dologban. Fel sem tűnik talán. Egyszerűen csak kialakult, olyannyira, hogy leginkább nemlétezőnek tűnik fel. Ha valaki elveszti a bizalmát vagy meggyőződését nélkül tesz valamit, igen, az szembetűnő. Vajon a hit meghatározásaként itt megjelenő bizalommal és meggyőződéssel hogyan állunk? Nem merülünk-e rögvest szőrszálhasogató vitába a remélt, meg a nem látható dolgok létét illetően? Nem próbáljuk-e őket azonnal racionalizálni?

S nem azért tesszük-e ezt, mert ösztönösen érezzük, hogy a hit fölötté áll a mindennapok természetes jelenségeinek? A megszerzhető vagy elsajátítható képességeknek? A hit magasabb rendű. Távlabbra lát. Átível térbeli és időbeli határokon. Ettől lesz vonzó és megfontoltságra készítő is egyszerre.

Bátor, egyszersmind együgyű is az, aki hisz.

Az egyik vonz, a másik riaszt.

Pedig milyen jó olykor csak átadni magad valaminek, ráhagyatkozni Vala-

kire és tudni, hogy erőfeszítéseid nélkül is pontosan úgy mennek a dolgok, ahogyan menniük kell. Nem történik más, csak aminek történnie kell. Nem kapsz mást, csak amire szükséged van. Ritkán engedi ez az élmény szavakba sűríteni önmagát. De egyszerre a látható világ látható és remélt dolgai is elkezdnek új színben feltűnni. Árnyaltabb értelmet kapni. Ráeszmélsz, milyen jó „Áldó hatalmak oltalmába rejtve” lenni. Amibe nem bekerülni nehéz, hanem onnan kiszakadni fáj.

Mindez közelében sincs a „hiszek én a magam módján” vagy a „hiszem, ha látom” okoskodásának. Ezek ugyanis előbb csapnak be, mintsem eszünkbe jutna kételkedni bennük. Mert a fenntartások, a távolságtartás börtöncellánál is szűkebb falak emelésével akadályozza a szabadságérzést, a tisztánlátást és a derűs megelégedettséget. S tesz aggodalmaskodó, félelmeiktől megbénított, értéket felismerni képtelen földi bolyongókká.

Van meggyetek? – kérdezgetem nyár elején ismerőseimet, terméstől rogyadozó fáimat látva és a tárolási kapacitásomat ismerve. Kérdésemet rendre csak a szedés időpontjának megbeszélése követi és az a jó érzés, hogy örömet szereztem valakinek. Egy alka-

lommal azonban nagy csodálkozás és árnyalatnyi gyanakvás követte. Kiderült: ő azt hitte, kérni akarok tőle, ha neki van... Egy részletesebben megfogalmazott kérdés nyilván elejét vette volna a félreértésnek, de nem érzem feltétlenül szükségesnek minden esetben kifejezni a szándékot. Ismer, bizhatna bennem.

S mert Isten sem fejt ki a hit világával kapcsolatban mindent, számomra is marad az, hogy bízzam benne. Javamat akarja. Azzal is, amit látok és értek, meg azokkal is, amiket nem láthatok, és nem érthetek ma még. De van olyan idő, amikor megadatik a lehetőség megismerni az öt égő lámpású lány lelkületét, vigasztalódnai az Ábrahám kebelén nyugvó szegény Lázár vigaszával, s egyúttal elszörnyülködni a két világ közt tatóngó, tényleg áthidalhatatlan szakadék láttán, sőt megérezni mocskos-ruhás hazavánszorgóként az atyai ölelés mindent feledtető biztonságát. Vagy átélni bármit, amiről Jézus nekem is beszél, amit értem is megtett. Amibe engem is belevon akkor, amikor bizalmat ébreszt a remélt dolgok iránt, és amikor meggyőz a nem látható dolgok létezéséről. Amikor elküldi Szentlelkét, hogy mindezzel már itt és most élni merjek, s akikkel találkozom, ne a hiányát észleljék rajtam. No meg, hogy valóban afelé forduljak, aki joggal tart igényt bizalmamra és meggyőződésemre, anélkül, hogy szándékában állna visszaélni ezzel a bizalommal és meggyőződéssel.

A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület főbb információi, eseményei

- Külsővat, 2010. május 8. szombat – templomszentelés

A templom renoválása után hálaadó templomszentelő istentiszteletet tartanak május 8-án, szombaton a külsővati gyülekezetben. A 15 órákor kezdődő alkalom szolgálatát Ittész János püspök végzi.

További információ Szabó Ferenc lelkésztől kérhető a 20/824-2767 telefonszámon.

- Ostffyasszonyfa, 2010. május 9. vasárnap – templomszentelés

A templom renoválása után hálaadó templomszentelő istentiszteletet tartanak május 9-én, vasárnap az ostffyasszonyfai gyülekezetben. A 15 órákor kezdődő alkalom szolgálatát Ittész János püspök végzi.

További információ Nagyné Garas Krisztina lelkésztől kérhető a 20/770-3062 telefonszámon.

- Borgáta, 2010. május 15. szombat – emléktábla szentelése

A falu szülötte, a tragikus sorsú Böröcz Sándor evangélikus lelkész tiszteletére a helyi evangélikus harangtorony lábuzatán emléktáblát állít a borgátai gyülekezet. Az emlékmű szentelési szolgálatát május 15-én, szombaton délután 5 órákor Ittész János püspök végzi. Beszédet mond – édesapjára emlékezve – dr. Böröcz Enikő evangélikus lelkész, egyháztörténész.

További információ Cserági István lelkésztől kérhető a 20/824-7230 telefonszámon.

- Bakonytamási, 2010. május 16. vasárnap – emlékezés Tatay Sándorra

Ünnepségsorozat keretében emlékeznek meg Bakonytamásiban Tatay Sándor író születésének 100. évfordulójáról. Ennek keretében hálaadó istentisztelet lesz május 16-án, vasárnap az evangélikus templomban. A 10 órákor kezdődő alkalom igehirdetői szolgálatát Ittész János püspök végzi. Istentisztelet után a gyülekezet megkoszorúzza – egykori lelkésze fiának – síremlékét a helyi temetőben.

További információ Szakos Csaba lelkésztől kérhető a 20/824-4372 telefonszámon.

Győr, 2010. május 22. szombat – Luther-olvasókör

Szeretettel hívjuk és várjuk a győri és Győr környéki pedagógus testvéreket és más érdeklődőt is legközelebbi olvasóköri együttlétünkre. Az alkalom május 22-én, szombaton 10 órákor kezdődik az egyházkerület győri székházában (Bajcsy Zs. u. 26.).

Pongráczné Gaál Elvira és Iső Dorottya szervezők

- Farád, 2010. május 29. szombat – templomszentelési évforduló és lelkésziktatás

A farádi evangélikus templom felszentelésének 225. évfordulója, és a templom környékének megújulása alkalmából hálaadó istentisztelet lesz május 29-én, szombaton délután. A 15 órákor kezdődő alkalom igehirdetői szolgálatát Ittész János püspök végzi. Az istentisztelet keretében iktatja be hivatalába az egyházközség megválasztott lelkészét, Gombor Krisztiánt Gabnai Sándor, a Soproni Evangélikus Egyházmegye esperese.

További információ Gombor Krisztián lelkésztől kérhető a 20/824-8834 telefonszámon.

Egyházkerületünk honlapja az interneten:

<http://nyugat.lutheran.hu>

A Dunántúli Harangszó az interneten:

www.harangszo.hu

Egyházunk honlapja az interneten:

www.lutheran.hu

FELHÍVÁS

*A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület
Elnöksége*

*ezúton értesíti nyugdíjas lelkészeit, lelkészözvegyeit,
hogy a június elejére tervezett nyugdíjaslelkész-találkozó
időpontja – a püspök hivatalos külföldi útja miatt –
június 12-én lesz az egyházkerület győri székházában.*

*Az egyházkerület eseménynaptára
honlapunkon is megtekinthető:
<http://nyugat.lutheran.hu/hirek>*

Egyházunk Elnöksége ebben az évben is kéri

**gyülekezeti tagjainkat és minden
– egyházunk szolgálatát támogató –
adózó állampolgárt, hogy adójuk
egyházak részére felajánlható 1%-át a
Magyarországi Evangélikus Egyház
részére ajánlják fel, melynek technikai száma:**

0035

Köszönettel a MEE Elnöksége

vangelikus.hu

DUNÁNTÚLI HARANGSZÓ

**A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus
Egyházkerület lapja**

Megjelenik havonta, dunántúli terjesztésben

**Lapunk legközelebbi száma
2010. június 6-án
jelenik meg**

Felelős szerkesztő: Menyes Gyula

Megrendelhető a szerkesztőség címén: (20/824-4222)

Evangélikus Püspöki Hivatal 9021 Győr, Bajcsy Zs. út 26.

Telefon: 96/516-160 96/516-162 Fax: 96/516-169

Postacím: 9001 Győr, Pf.: 1639

Kiadja a Soproni B. D. Evangélikus Gimnázium (Líceum)

Felelős kiadó: Tölli Balázs

Telefon: 99/512-430

Készült: Újsziget-rota Sárvár – 920 példányban

Kapható: a templomokban, gyülekezeti iratterjesztésben

Előfizetési díj egy évre 1400 Ft, külföldön 40 €

E-mail: harangszo@lutheran.hu

Internet: www.harangszo.hu

ISSN 1416-9770

Fehér Károly (ny. ev. esperes, Székesfehérvár)

Jelek, jelképek, szimbólumok 25. A feszület III.

Jézust nyilvánosan feszítették meg. Nem a tömegtől elzárt börtönudvaron, nem a szent város falakkal határolt területén, hanem a mindenki által látható, legprofánabb helyen. Szinte minden evangélista utal erre a nyilvánosságra, amikor a „mellette elmenők” gyalázkodásáról, gúnyolódásáról beszél.

A megfeszítés jelére, a feszületre sem csukódott rá sem a templom kapuja, sem a családi otthon ajtaja, sem a lelkesi hivatal kilincse.

Ahogy „megváltásunk titka” az egész világ nyilvánossága előtt hirdetik, úgy megváltásunk jele sem méltatlan, vagy illetéktelen helyen áll, amikor a szabad térben találkozunk vele. Faluk szélén, utak mentén, templomkertekben, tereken és temetőben, mezőkön, gabonaföldek kellős közepén, szőlőhegyek lábánál is a helyén van. Nem idegen területre tör be erőszakosan, hanem az áldozat jelével hirdeti: „Enyém a föld és annak teljessége”. Nem csupán a teremtés jogán, a gondviselés ígéretével, hanem a keresztföldön rejülő újjáteremtés távlatával is az övé.

Sokszor állítottak feszületet határjelzőként is. A mi falunk határát is így jelölték meg. Az egyik határjelző feszület éppen a mi földünk mezsgyéjénél állt. Igaz, hogy a szomszéd falu katolikussága állította, mégsem mondtuk soha, hogy a katolikus keresztnél dolgozunk. Most, már öreg fejjel gondolkodva elmosolyodom magamban: igaz, hogy a feszület töve a mezsgyén állt, de egyik karja átnyúlt a mi falunk földje fölé. Határjelzőnek szánták, pedig a határtalan szeretet jele.

Legtöbbször útkeresztezésekben állították fel. Nem települések irányát vagy

távolságát jelezte. Meditációs jelnek szánták. Kettős értelemben is: akármelyik úton megy, menj „Isten hírével”, a feszülettel jelzett jó hír lelkületével. De közben gondolj arra, hogy az út Krisztustól Krisztusig vezet. Földi úti célunk lehet rövidebb vagy hosszabb, választhatunk jobb vagy silányabb minőség között, forgalmasabb vagy nyugalmasabbnak ígérkező közül, de Istenhez a feszülettel jelzett vezet.

Gyerekkoromban még gyakran lehetett nem utak mellett, vagy útkeresztezésekben álló feszületet is látni. Szántóföldek, művelt területek kellős közepén is. A nagyüzemi termelés, meg a mögötte meghúzódó ideológia ekéi sokszor döntötték ki „véletlenül” ezeket. Útban voltak. Pedig talán baleset helyét, villámcsapás áldozatát, vagy erőszakos halál helyét jelölte. Vagy annak a hálóját, aki amerikás magyarként bányászkodott – mint anyai nagyapám –, hogy a kevéshez még egy keveset ragasszon családja kenyeréért. Ezeket a keresztek általában a következő tulajdonos is tiszteltben tartva szántotta körül. Többségében az állítatók névt is bevették a feszület lábába, de szinte sohasem hiányzott róla: „Isten dicsőségére emelte...”

Evangélikusok ritkán állítottak ilyen feszületeket. De örülök, hogy nem ezzel a negatívummal kell befejeznem. Az utóbbi években valami változás történt ezen a téren. Egyházközpontunk területén három hiteles esetről beszélhetek. Ostffyasszonyfa határában egy evangélikus testvérünk fejtett ki a bozótból és állított helyre egy kőkeresztet. Tordason ökumenikus közösségben tették ugyanezt. Lajoskomáromban pedig evangélikus unoka vette gondozásba a katolikus nagyapa állította feszületet.

Talán azzal kellett volna kezdenem, amit most a végén szóról szóra idézek. Az alábbiakat Kovács Imre lelkésztestvérünk fogalmazta meg az ostffyasszonyfai határban álló kőkereszt „kiszabadítása” és felújítása kapcsán:

„Útszéli kereszt. Csak áll némán az utak mentén, földek peremén, elhagyott temetők közepén. Valamikor régen, a kutak mélyébe temetett időben, megsüvegelte az ökörrrel szántó, a szekéren járó. Az autó elzúg mellette, a repülőből nem is látszik. Mindegy. Ott van, és ott marad. Kőkereszt – magát meg nem tagadhatja. Marad és hallgat, ahogy eddig is hallgatott.

Eső veri, szél fújja, fagy mállasztja, kezét, lábát leveri az embernek fia. Megteheti.

Csak áll némán, mint ősmintája, az első – ott a Koponya-hegyén – az utolsó kiáltás után beálló csendben. Elvégeztetett. A test megtörtetett – és immár végérvényesen ránk maradt az, ami nekünk adatott.

Földbe esett búzaszem, s így nem maradhatott egymaga. Hajt kétezer éve, csendben, mint a fák. Kihajtott belőle ének, költemény, templomtorony, orgonaszó meg harangszó, imádság meg prédikáció. Égi és földi szerelem.

Meg útszéli kereszt. Leverhető karú, le törhető lábú, néma kőkereszt. Ám hallgatása nem a csendbe tért holtaké, hanem annál nagyobb. Azé, aki felhossa napját jókra és gonoszokra, esőt ad igazaknak és hamisaknak.

Néha jön valaki, bemeszeli vagy virágot rak a tövéhez. És csak ő, aki egészen közel, a lábánál áll, és innen néz fölfelé, láthatja meg, hogy valaki ott van fölébe kifeszítve – ég és föld közé van kifeszítve.”

Dr. h. c. Keveházi László (ny. ev. esperes, egyháztörténész, Kőszeg)

Egyháztörténeti mozaikok...

A missziói munka fellendülése: Wilhelm Löhe (1808–1882) élete és szolgálata

Az igazsághoz hozzátartozik, hogy az evangélikus külmisziói munka nem Löhével kezdődött. Elég csak a 18. századi herrnhuti mozgalmat említeni, ez a közösség misszió-történészek szerint egymaga többet tett a külmiszióért, mint sok más egyesület együtt. Másokat is lehetne említeni. Mégis Löhét tekintjük az újkori misszió indítójának mondatával, „teológiájával”, mely így hangzik: „a misszió, az egyház mozgásában.”

Gyermekkorára neki is nehéz volt. Nyolc éves korában veszítette el édesapját. Soha nem felejtette el azokat az „áhitatokat”, amelyek alkalmával az özvegy gyermekeit nevelte. Édesanyja halálos ágyánál meg kellett ígérnie, hogy lelkész lesz. Hosszú és nehéz körülmények között végzett tanulmá-

nyai és segédlelkészi szolgálat után a dettelsauai gyülekezet hívta meg lelkészeül.

Szívében és gondolatai középpontjában az egyház, és annak szolgálata élt. Érdekes csak felsorolni néhány róla írt könyvet: „Löhe, mint prédikátor”, „Löhe, mint liturgus”, „Löhe, mint tanító és lelkigondozó”. Műveinek kiadója Ganzert írja: „Egész élete és munkája egy ének az igaz egyházról, amely az istentiszteleten megragadottságban az Urat imádjá, a közösségben tagjait ápolja, és az emberek között Urának szolgálólánya.”

Az akkori kis falu, Neuendettelsau valószínűleg „búcsújáráshelyé” lett, mert igehirdetési vonzattal. Ezen kívül – nem könnyű munkával és meggyőzéssel – bevezette gyülekezetében a magánygónást, és valóban

ünneppé tette az úrvacsora szentségével életét. Löhe – egyesek szerint – az egyház „újabb reformátora”.

A minket érdeklő munkája úgy indult, hogy felfigyelt az akkori nagy kivándorló hullámra. 1846-ban egy lutheránus kolóniát alapított Michiganban. De a közösség gondozásával nem elégedett meg, így egy évvel később életre kelt és egyre erősödött az indián misszió. Neuendettelsau ma is a bajor misszió centruma, egyházunk és Evangélikus Külmisziói Egyesületünk partnere. Nemcsak vallotta és tanította, de gyakorolta, hogy az élő egyház valóban mindig „mozgásban” van.

(Folytatás a 4. oldalon.)

(Folytatás a 3. oldalról.)

Ami pedig a diakonisszamunkáját illeti, 1853-ban megalapította a „Lutheri Egyesület a női diakóniáért” szervezetet. Lőhe eredeti elgondolása tehát a gyülekezeti diakónia ebből fejlődött ki annak bel- és külmisziói ága.

Arról írt, sok ilyen egyesület kellene, mert – akkor így látta – „az egyesületek az egyház tömeges pusztulásában az élet hordozói.” S ez a munka is erősödött. Egyre több diakonisszát küldtek innen is sok gyülekezetbe. „Nem vagyok festő, de ha az lennék, úgy festeném meg a diakonisszát, amilyennek lennie kell különböző élethelyzetekben (...) Festenék diakonisszát az istállóban és az oltárnál, a mosodában és a konyhában, a betegszobában és a mezőn, meg a templom kórusában is (...) Lába porban és szemétkben, keze hárfán, feje Jézus ismeretének fényében, és aláírnám: mindenre van ereje: dolgozni, játszani, énekelni...”

„Mít akarok én? Szolgálni az Úrnak minden nyomorultban, minden esetben. És mi a jutalmam? Nem azért szolgálok, hogy díjat, jutalmat, elismerést nyerjek. Szolgáló hálából, égő szeretetből. Elég jutalomnak, hogy szabad szolgálnom. S ha elvesznék közben? „Hát elveszek.” – így szólott Eszter, aki pedig még nem ismerte őt, kiért én elvesznék készen és örömmel, de aki megtart, és elveszni nem enged. És ha megöregszem? Virulni fog szívem, mint az üde pálma, és megelégit engem az én Uram akkor örök kegyelmével, örök irgalmával. Békességgel járok, mi felől aggódnék?” Ez volt hitvallása, amit a diakonisszának is megfogalmazott. – A FÉBÉ itthoni diakonissza egyesület is magáénak vallotta ezt a néhány mondatot később itthon.¹

Érdeemes megjegyezni, hogy Németországban 1866-ban már 57 anyaház élt 6366 nővérrel, legalább 2000 munkahelyen, 60 kórházban és 70 gyülekezetben. Hozzá kell tenni, hogy ezekben a számokban nemcsak Lőhe iránya és munkája, hanem az egész németországi egyházi és diakóniai munka benne van. Az akkori nehéz helyzetben mindegyre szükség is volt. De az igazsághoz hozzá kell tenni, már akkor felmerült a probléma: a következő generáció már nem olyan szívesen öltözött be. És létesült egy másik vonzó lehetőség is ekkor: az asszonyok negyede dolgozott már valamilyen egyházi munkahelyen „civilben” Ebben az időben fejlődött ki a közösségi és szabad-egyházi irányok diakóniája is. Elfogadjuk Bezzel lelkész (Lőhe második utódja) hitvallását: „a diakonisszaházak az egyház kincséhez...”

Így lett Wilhelm Lőhe a „mozgásban lévő egyház” hitvallója és munkása, aki a missziót lendítette fel újra. Nemcsak a külhanem a belmissziót is, amiről a következőkben szólnunk. Azt azonban levonhatjuk tanulságként már itt is: *egyház nincs misszió nélkül.*

¹ A FÉBÉ Evangélikus Diakonissza Egyesület 80 éve képeken. 1924–2004. 5.

HÍREK

Egyházkerületi közgyűlés Veszprémben

Az április 17-én tartott kerületi közgyűlés első részében a 2009. évről szóló jelentéseket hallgatták meg a küldöttek. A beszámolókat rövid vita után a közgyűlés tagjai elfogadták.

A kerület közgyűlése előző ülésén Bencze András püspök-helyettesnek (képünkön), Horváth Zsolt sárvári felügyelőt az országos gazdasági bizottság tagjának, a kisbabeti Zsédely Dórát pedig az országos ifjúsági bizottság tagjának választotta. Eskütételükre a közgyűlés keretében került sor.

Ezt követően Király Csaba igazgató adott tájékoztatást a községi Evangélikus Mezőgazdasági, Kereskedelmi, Informatikai Szakképző Iskola és Kollégium helyzetéről. Azt kérte az intézmény vezetőit, hogy a lelkészek minél több fiatal Köszegre irányításával segítsék az oktatási intézmény munkáját.

Az utóbbi időben örvendetesen megnőtt azok száma, akik posztgraduális képzésen vesznek részt. Ezt a fajta képzési formát az egyházkerület anyagilag is támogatja. A közgyűlés azonban a támogatás elnyerését feltételhez kötötte. A képzésre jelentkezni akaró lelkésznek jelentkezésének benyújtása előtt kérnie kell az egyházkerület presbitériumának beleegyezését, majd ezek után a szolgálati út betartásával az egyházkerület elnökségének a hozzájárulását is. Beosztott lelkésznek a munkáját felügyelő parókus egyetértését kell igazolnia. Határozatot hoztak arról is, hogy a továbbiakban az egyházkerület egy lelkésznek csak egy posztgraduális képzésben való részvételét támogatja.

Ezután Kissné Kárász Rózsa, az egyházkerület jelölő és szavazatszámoló bizottságának elnöke előterjesztette a Nyugat (Dunántúli) Egyházkerületben küszöbön álló püspökválasztás jelölési és választási menetrendjét.

Végezetül Ittész János püspök rövid tájékoztatást keretében ismertette, hogy a Pétfürdő-Berhidai Missziói Egyházkerület önállósága 2010. július 1-jétől megszűnik, és azt követően a várpalotai gyülekezet része lesz. Tolmácsolta továbbá Hutflesz Mihálynak, az egyházkerület egyik pályázatiró cégének vezetőjének kérését, hogy a gyülekezetek egy-egy pályázat benyújtása kapcsán ne csak projekcímet, vagy ötletlistát állítsanak össze, hanem két-három oldalban összefoglalva készítsenek egy részletesebb koncepciótervet.

Evangélikus ovisok kirándulása Györságon

A győri Péterfy Sándor Evangélikus Oktatási Központ óvodásai 2010. április 21-én ismét útra keltek. Hagyomány az óvodában, hogy minden tavasszal ellátogatnak a Győr-mosoni egyházmegye egy-egy templomába. Megismerkednek a kedves falusi kis templomokkal, együtt énekelnek a helyi lelkésszel és meghallgatják a kicsik számára és érthető szavait a gyülekezet életéről, a templom történetéről. Ezután séta, túrázás, szabad játék és falatozás közben megcsodálják a teremtett világ szépségeit. Az idén a szomszédos Györság vendégei voltak, ahol ismét felejthetetlen élményeket szerezhettek.

A jól végzett munka utáni öröm Zalaegerszegen

Másfél évtizeden át tartó renoválási folyamatot lezáró ünnepi istentiszteletet hirdettek templomukban a zalaegerszegi evangélikusok április 25-re, Jubilate, az örvendezés vasárnapjára. Az alkalom igehirdetője Ittész János püspök volt. A liturgiában részt vett Szabó Vilmos és felesége, valamint Loós Csaba nyugalmazott lelkész.

A zalai megyeszékhelyen élő evangélikusok 1907-ben emelték templomukat, majd 1928-ban a lelkészlakást és a gyülekezeti helyiségeket is magába foglaló méltóságjelző emeletes épületet emeltek. Ezt 1951-ben katonai célokra államosították. Helyette egy lakótelepi lakást utaltak ki a lelkész részére. 1964-től a gyülekezetbe érkező Pintér János lelkész viszont már – lakáscsere révén – a földszinti helyiségekbe költözhetett be. 1989-ben visszakapták az épületet, és 1996-ban elhatározták, hogy folyamatosan felújítják ingatlanukat. Az elmúlt másfél évtizedben megújult a templom tetőzete, renoválták a gyülekezeti házat, és körülötte parkot alakítottak ki. Toronyórát szereltek be, és először a templom belsejét, majd az elmúlt ősszel a külsejét is renoválták. A felújítások között tartják számon, hogy 2001-ben, amikor Szabó Vilmos lelkész – feleségével, a Pusztaszentlászlón szolgált Szabóné Piri Zsuzsánával – meghívta a gyülekezet lelkészének, a parókia lakhatatlansága miatt egy lakótelepi panellakást kellett vásárolniuk, amelyet szintén fel kellett újítaniuk. Itt lakott a lelkész házaspár a gyülekezeti ház elkészültéig.

Az istentisztelet utáni közgyűlésen elhangzott, hogy az elvégzett munkálatokat a gyülekezet tagjainak adománya, az alapítvány, az egyházkerület, az egyházmegye az önkormányzat, és pályázatokon nyert támogatásokkal fedezték. De segített a gyülekezet Canterina kórusának önkéntes adománya is.

Tubán József (ev. lelkész, Csorna)

A dunántúli egyházkerület jövője IV.

2000-ben, amikor megalakult a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület, magam is tele voltam optimizmussal. Talán azért, mert tíz évvel ezelőtt én is fiatalabb voltam. Örömmel vettem az egyházkerület újjáéledését, de sokakkal együtt azt hittem, hogy mindent újra lehet kezdeni nagyjából onnan, ahol 1952-ben abba kellett hagyni.

Mára egyértelművé vált, hogy ami dunántúli evangélikus kegyességként sok tekintetben példaértékű volt, és máig érezteti a hatását, az nem minden esetben tiszta lutheri hagyomány, hanem sok tekintetben például református gyökerei vannak. Amellett, hogy a dunántúli evangélikusság egységét meg kell őriznünk, arra is oda kell figyelni a jövőben – mint ahogyan az elmúlt tíz esztendőben is kénytelenek voltunk ebbe az irányba fordulni –, hogy

nem a hagyományaiból élő népegyházat, hanem az igéből táplálkozó missziói egyházat kell építenünk és működtetnünk. Ebben természetesen bizonyos dunántúli hagyományokat is fel kell használnunk, de nem kritikátlanul.

Néhány hónappal az egyházkerület megalakulása után az akkor még Győr-Soproni Evangélikus Egyházegyege vezetősége a Mosonmagyaróváron 2001. március 24-én tartott presbitéri csendesnapjára egy előadást kért tőlem azzal kapcsolatban, hogyan képzelem el egyházkerületünk jövőjét. Az alábbi – részletekben közölt – előadás szövegét változtatlanul hagyjuk, az olvasóra bízva az értékelést. Ha ma kellene előadást tartanom a témáról, sok tekintetben másképpen fogalmaznék...

HONNAN KELL ÚJRA KEZDENÜNK?

Biztosak lehetünk abban, hogy a régi Dunántúli Egyházkerület amúgy virágzó életét emberi kiválóságok mellett bőségesen tarkították emberi bűnök is. Azt már még biztosabban tudjuk, hogy elpusztításában emberi hibáknak, gyengeségeknek és bűnöknek volt nagy szerepük.

De hát a történelmet szerencsére nem gyenge emberek, hanem a magasságos Úr Isten tartja a kezében. Tíz esztendő késlekedéssel, minden egyházi ellenszél dacára – amelyek azóta sem látszanak csillapodni – néhány hónappal ezelőtt a Dunántúli Egyházkerületnek megadatott a lehetőség, hogy új életre keljen. Ilyesmire még a változatos magyar történelemben is csak ritkán fordul elő. Nagy örömmel és hálával tölthet el minket, hogy ilyen idők tanúi és részesei lehetünk. De hát a kortársak vállára a történelmi pillanatok rettenetes súlyt is szoktak rakni.

A búvópatak napfényre került. Ha aztán mégsem lesz belőle széles és nagy sodrású folyam, azt utódaink és az Úr Isten rajtunk kéri majd számon!

Még ha 1952-től kezdhetnénk újra a mai feltételek mellett, akkor talán valamivel könnyebb dolgnak lenne. Csakhogy az idő nem állt meg, és mi sem fogjuk tudni megállítani.

Honnan kell hát újra kezdenünk?

Először is azzal kell tisztában lennünk, hogy nem rózsaszín a világunk. Ma a vallási életet közömbösség, a keresztyén egyházat, illetve egyházakat bizalmatlanság, olykor kifejezetten ellenséges hangulat veszi körül. Sokáig kell még aknamezőn lépdelnünk: az egyházellenes elnyomás aknáit mélyen belegyökerezették a magyar társadalomba. Talán ez az oka, hogy ez a társadalom elveszítette immunitását mindenféle rombolással szemben. Nyugat felől betört és ma is akadálytalanul végzi diadalmenetét a fogyasztói társadalom a maga semmit, sem Istent, sem embert, sem erkölcsöt, sem tekintélyt nem tisztelő ürességével, agyimosásával, szellemi sivárságával.

A régi Dunántúli Egyházkerületet a török és a labanc időkben igyekeztek megsemmisíteni. Aztán megszűnt az ellenségeskedés, és kifejezetten segítettek. Mai kerületünket talán igyekeznek majd súlytalanná és nevetségessé tenni – az egész egyházzal együtt?

A korábbi nagy nyomás meg a mostani gyors változások következtében messze az utolsó helyekre szorultak a magyar társadalom értékrendjében mindazok az igazságok, amelyeket a Szentírás, illetve az egyház hirdet. A gyermeknek nincs gyermekora, a családnak nincs lehetősége közös, összetartó élményeket gyűjteni, a kultúra kincsei kénytelenek szerényen meghúzódni a giccek áradata mögött, a közösségnek nincs értéke és becsülete. Talán a mi időnkre is érvényes Jézus jövendölése a gonoszság megsokasodásáról és a szeretet elhanyagolásáról (Mt 24,12)?

Írásbeli feljegyzések alapján tudjuk, hogy már nagyon régen ott voltak a Biblia, az énekeskönyv, a Kis Káté, az imádságos és prédikációs kötetek a dunántúli evangélikus családok asztalain. Ma ezt a helyet a televízió foglalja el, ahonnan sajnos a szellemi értéktelenség árad, legalábbis nagyobb részben. Még gyermekkoromban minden háztartásban csak egy készülék volt, és legalább együtt kellett néznie az egész családnak. Ma minden szobában, minden családtagnak van egy. Megszűnik a családi közösség, minél rövidebb időre korlátozódik az együttlét.

A fiatalok kénytelenek dolgozni, sokszor éjt nappallá téve a semmiért. Ezért az egyházhoz szemmel láthatóan csak az idősebbek tartoznak. Persze ez csak emberi megítélés szerint van így, az igazságot csak az tudja, aki a szíveket és a veséket vizsgálja. Tény, hogy a fiatalabb korosztályokban is jelentkezik időről időre az egyházhoz való ragaszkodás sokféle jele, ez azonban messze elmarad attól, amit a régi időkről hallhatunk.

És persze az egyházon belül is sok a fogyatékoság. Fogy a magyarság, és ezzel együtt az evangélikusság is. A lelkészek láthatják leginkább, hogy a korábbiakkal összehasonlítva mennyire szegény az egyház. Anyagilag is. De erről nagyrészt nem mi tehetünk. Ami rosszabb: lelkileg is. Ezért keseredünk el gyakran mi is, mert úgy érezzük, hogy Don Quijoteként szélmalomharcot kell folytatnunk, és azt minden este eredménytelenül kell abbahagynunk.

Az elmúlt évtizedekben megerősödött a társadalmi mobilitás, főként éppen a Dunántúlon. A kommunizmus idején – hiszen névleg a gyári munkások „osztálya” uralkodott – a városok kíméletlenül kizsákmányolták, ellehetetlenítették a falvakat. Sokan költöztek el a nagyvárosokba. Ez a folyamat nem állt meg a rendszerváltás után sem: a várost fejlesztik, a faluval nem törődnek. Szép számmal hagyják el emiatt régi gyülekezetüket az evangélikusok, de az újban már nem jelentkeznék. Jó esetben talán nagyünnepeken, vagy ha a gyerekeik konfirmáció előtt állnak. Nagy itt az elbocsátó és fogadó lelkészek felelőssége, ám ez sem menti a magukat elkallódni engedő egyháztagokat, illetve családjukat!

Mi lesz a nagyvárosi gyülekezetek gyermekeivel? Ők gyakran nem vesznek részt a hitoktatásban, mert sem az iskola, sem a szülők nem buzdítják őket kellőképpen. „Világnézeti semlegesség” – ez a nem is létező fogalmat takaró kifejezés a bűvös jelszó, amellyel még talán névleg evangélikus vagy más keresztyén, színleg hagyományos felfogású iskolaigazgatók, tanárok is inkább akadályozzák, mint segítik a hittanosok összegyűjtését. Van, hogy más felekezetek iskoláiban nagyobb a segítőkészség az evangélikus hitoktatás iránt, mint némelyik önkormányzati iskolában.

Valaha nemcsak a Dunántúli Egyházkerületben, de az egész országban biztos rendszere volt a felekezeti oktatásnak. Az egyik gyülekezetemnek, a missziói egyházközségként alapított csornainak nem sokkal az alapítás után, a harmincas-negyvenes években volt saját elemi iskolája. Pedig a környék egyik legkisebb létszámú gyülekezete volt. Ma az evangélikus iskola egyrészt ritkaság, másrészt gyakran a meglévők sem olyanok, mint amit elvárnának az egyháztagok. Kevés az egyházi iskola, mert nincs pénz, de főleg mert nagy a propaganda ellenük – néha csak fű alatt – az önkormányzatokban. Ezen pedig nem is szabad csodálkoznunk, mert még egyházunkban is hallani sok olyan fanyalgó hangot, hogy minek az a sok iskola...? Olyan hírek is keringenek egyházi iskoláinkról – szerencsére nem a mi kerületünkben –, hogy a bennük helyet kapott szemlélet, a falaik között folyó munka, az ott dolgozó, gyakran nem is evangélikus pedagógusok méltatlanok arra, hogy az evangélikus egyház felvállalja őket. Pedig az evangélikus szellemiség, amely olyan sokat adott az egész hazának, mindig is az evangélikus elemi oktatás pilléréin nyugodott.

(Folytatjuk)

HOGYAN ÉRTHETNÉM...?

A húsvét utáni idő egyházunk legtöbb gyülekezetében egy szép ünnep közeledtét jelzi. Fiatalok kisebb-nagyobb csoportja készül a konfirmációra, szülők és buzgó gyülekezeti tagok díszítik a templomot, hogy az az ünnep emelkedettségéhez méltó legyen. De tudjuk-e még, hogy mi ennek a szép ünnepnek a tartalma? Értjük-e még, hogy mire kötelez a konfirmáció? Több-e a ma konfirmandusainak és szüleiknek az ünnep, mint egy alkalom az ajándékozáshoz? Megéri-e szívünket, lelkünket, hitünket az, hogy a keresztségben személyesen hoz-

zánk lehajló Isten a konfirmációban újra személyesen cselekszik értünk: igéjével megáld, megerősít?

Készüljünk úgy a szép gyülekezeti ünnepre akár konfirmandusként, akár szülőként, akár a gyülekezet tagjaként, hogy végiggondoljuk a konfirmáció lényegét, értelmét, hogy amikor eljön a konfirmáció napja, szívünk, lelkünk is díszbe öltözötten álljon Isten megerősítő igéje fogadására.

Isó Dorottya (ev. lelkész, rovatvezető, Veszprém)

Megerősítés?!

A konfirmáció szó megerősítést jelent. Ezt remélhetőleg minden konfirmandus tudja, a konfirmáltak pedig emlékeznek rá. De ki erősít meg kicsodát? És mi az, amit megerősít? Honnan eredeztethető ez az alkalom? Kell-e, szükség van-e rá manapság? Ilyen és ehhez hasonló kérdések merülhetnek fel bennünk a konfirmáció kapcsán.

A konfirmáció evangélikus értelmezés szerint nem a katolikus bérmálás evangélikus változata, mert ugyan a keresztséghez kapcsolódik, de nem a keresztesítés befejező aktusa, hanem a keresztségben Istentől kapott ajándék hitbeli megvallása. A konfirmáció tehát a keresztséghez, pontosabban a gyermekkeresztséghez kötődik, mert a hitvallást, amit a keresztesítéskor a szülők és a keresztszülők a gyermek nevében és helyett vallanak meg, a konfirmáció alkalmával a gyermek vallja meg, mondja el a gyülekezet közösségében. A konfirmáció ezért nem beavatási szertartás, nem a nagykorúság küszöbére lépett fiatal fogadalomtétele, hanem az Atya, Fiú, Szentlélek, egy igaz Istenbe vetett hit, bizalom és meggyőződés megvallásának ünnepi alkalma.

Luther azon a véleményen volt, hogy a lelkész kérdezze ki a gyermeket a hite felől, és ha a hite igaz, jó, megfelelő, akkor meg lehet konfirmálni őket. Melancthon készítette egy konfirmációi rend-tervezetet, melyet Luther is helyeselt és aláírt, amely azonban nem került használatba. E rend szerint – amint Budaker Oszkár írja – „a gyermek bizonyos érett korban hitvallást tett volna és kijelentette volna, hogy hitében meg akar maradni, amire kézzel és konfirmáló imádság következett volna”. Későbbiekben a keresztségben kapott elkötelezés tudatos megvallása került előtérbe, fogadalomtétellel, Szentlélekért való imával, kézzel és konfirmáló imádsággal, a következő formula elmondásával: „Vedd a Szentleket védelmül és oltalmul minden gonosz ellen, erősségül és segítségül minden jóra, az Atya, Fiú és Szentlélek kegyes kezéből. Ámen.” Ez az ún. hesseni formula.

A pietizmus korában a megtérés elősegítése vált fontossá a gyermekek számára, ennek érdekében történt a felkészítés, az oktatás is.

A felvilágosodás idején a nagykorúság ünneplése lett hangsúlyos, mely sokszor az érzelmességtől sem volt mentes.

A konfirmáció Magyarországon csak a 19. században vált általánossá. A mai helyzetet ez a történelmi háttér határozza meg, leginkább sajnos a felvilágosodás és racionalizmus hatása érződik. Ehhez hozzájárul az az egyre inkább terjedő szemlélet, hogy a konfirmációval befejeződik a gyermek egyházi tanulmányai, és ezért sok fiatal nemhogy a gyülekezet nagykorú tagja lenne, hanem inkább elhagyja azt.

Szükség van-e a konfirmációra? Van-e manapság létjogosultsága? A válasz természetesen az, hogy igen, van létjogosultsága, és szükség van rá! Amíg az egyház gyakorolja a gyermekkeresztséget, addig mindenképpen szükség van a

konfirmációra! De meg kell tisztítani a ráakódott, téves elemektől, és vissza kell térni a konfirmációval kapcsolatban is, ahogyan az istentisztelet esetében is, az igazi alapokhoz. Az alap itt is Isten cselekedete, hiszen Isten fogadta a keresztség szentségében a megkereszteltet gyermekévé, és bűnbocsánatban, ezzel az örök élet ajándékában részesítette! Ezt az isteni tettet kell a gyermekkel megismertetni, a tanítás erre kell, hogy vonatkozzon, azzal a szándékkal és igyekezettel, hogy a gyermek vallást tudjon tenni erről. Ezt a hitvallást teszi meg a gyermek ünnepélyes keretek között a gyülekezet közösségében, mely alkalomnak természetes része az úrvacsora, de nem az alapja – mondja Budaker Oszkár. Ezt írja: „Jöhet ugyanis idő – és nagyon kívánatos volna, ha minél előbb kerülne reá a sor –, amikor az egyház már a konfirmáció előtt bocsátja a gyermekeket úrvacsorához.” Sajnos a professzor óhaja az elmúlt, közel hatvan év óta sem vált valóra.

Elégge elterjedt nézet egyházunkban az, hogy az első úrvacsoravétel a konfirmáció legfontosabb része, s alapja, és az a jó, ha a gyermek, a fiatal minél érettebb, minél jobban megérti a szentség lényegét. Ez a vélekedés egy tévedésen alapul, mégpedig azon, hogy az úrvacsora szentségét emberi értelemmel meg lehet érteni. Valójában pontosan ez a szentség az, amelyet a legkevésbé közelíthet és érthet meg az emberi elme! A szentség lényege éppen a titok, a misztérium, amely emberi ésszel fel nem fogható, hanem csak hittel megragadható! Tanítani, hogy az Isten cselekedetét a gyermek megismerje, ebben az esetben is kell, de sem ekkor, sem máskor nem lehet megmagyarázni a megmagyarázhatatlant!

Az áldás és megerősítés lényeges része a konfirmációnak, hiszen ekkor kapja meg a kézzel a gyermek Isten áldását, mely személyre szóló igével történik, ekkor erősíti meg Isten a gyermekben azt a hitvallást, melyet a Szentlélek indítatására ismert fel és vallott meg. Ezért lenne kihagyhatatlannul fontos, hogy a megkonfirmált gyermek annak a közösségnek az aktív tagja maradjon, melynek már keresztségben részévé lett, mivel Isten igéjének hallgatása és az igével, az úrvacsorával élés erősíti tovább és tartja meg őt Krisztus testének tagjaként az örök élet örömeire.

Gyülekezeteinkben konfirmációra készülve, vagy nemrég átélve ezt a szép ünnepet, tanítanunk kell nemcsak a gyermekeket, a fiatalokat, hanem a felnőtteket is, hogy a megvallott hitben megmaradjanak, megerősödjének, hogy éljenek minél gyakrabban az Úr szent vacsorájával, hiszen az élő Krisztus éltet, erősít meg és tart meg a vele való közösségben örökre.

Ne feledjük a kapott áldást: Az Atya, Fiú, Szentlélek áldjon meg és erősítsen meg titeket, hogy megálljatok a hitben mindvégig! Ámen.

Isó Zoltán (ev. lelkész, Veszprém)

Pro Urbe Győr díjas a Péterfy oktatási központ

Győr megyei jogú város közgyűlése – egyhangú szavazással – ebben az évben a győri Péterfy Sándor Evangélikus Oktatási Központ nevelőtestületének adományozta a város legrangosabb elismerését, a Pro Urbe Győr díjat. Ebből az alkalomból az intézmény igazgatójával, Hallgatóné Hajnal Judittal beszélgettem.

Bár iskolánk fenntartója egyházi, megalakulása óta mégis a város szervezete része vagyunk. Több kapcsolódási ponton járulunk hozzá Győr társadalmi életéhez. – kezdi a beszélgetést az igazgató. A városban több híres közösség is van. A szimfonikus zenekartól, a kézilabdás lányoktól át sok mindenkit lehetne sorolni. Intézményünk közössége is szeretne ezek közé tartozni. A haza iránti szeretet átéléséhez a kis közösségekből kell elindulni. A legkisebb persze a család, utána az iskola, azután a város, a település, ahol élünk. Ezt kell tudatosítanunk a gyermekek nevelésében.

2008-ban mutatkoztak meg a város nyilvánossága előtt, amikor az Országzászló avatása volt. A műsort a Péterfys diákok adták, a fiúkorusuk szereplésével. Idén a március 15-i városi ünnepséget is ők szervezték. Kiemelendő még a hagyományörzők doni áttörés emléknapijára szervezett műsora, vagy a híres Kisfaludy napok, a megye ifjúságának kulturális fesztiválján való sikeres részvétel. Bőjte Csaba ferences testvér Erdélyből évről évre eljön a városba, az ő szeretetrendezvényein is szolgálatot vállalnak az evangélikus diákok. Karácsony táján pedig betlehemeznek. De a folyók városa révén nem maradhat ki a felsorolásból a sportélet, a városi sporteseményeken való részvétel. Tavaly az evangélikus gimnáziumok (EGOT) országos találkozájának is házigazdái voltak.

Arra kérdésre, hogy hogyan fogadták a pedagógusok és a diákok az elismerést, Hallgatóné Hajnal Judit úgy válaszolt, hogy *meglepődtek*. A köztudatban az van, hogy egyének kapják meg ezt a díjat. Mindenesetre számvetést készítettek, és megállapították, hogy munkájukat nem embernek, hanem Istennek szánják. Hitük szerint azért létesítették az iskolát, hogy a gyerekeket keresztény hitre juttassák, és minden, ami ebben szép, jó, felemelő, azzal megismertessék a gyerekeket. Ezzel az jár, hogy közösségek dolgoznak és gondolkodásuk középpontjában nem az egyéni munkák, hanem a közösség és a közös öröm van. *Örülünk a másik sikerének és támogatjuk, viszont akik közösségekben élnek, néha hibáznak is. De elfogadjuk egymást, szeretettel karoljuk át, ezzel a közösség ereje nő.* – vallja az igazgató.

Nyoicszáz gyermek és száz pedagógus és munkatárs tanuló dolgozik a Péterfyben. *Ez az iskolaszervezet 1991-től működik és az elismeréshez még benne lehet, amit a város csak jóval évekkel később vett át, és látta meg benne ennek az előnyét. Tanácsainkkal, tapasztalatunkkal segítettük a város intézményeit az átállásban.*

Sok esetben összesen 16 évet töltenek itt a gyerekek. Szinte gyermekeinké válnak. És amiképpen egy szülőnek is nehéz a felnőtt kor küszöbén elengedni a gyermekét, nekünk is nehéz megválni tőlük.

Végállomás vagy cél ez az elismerés? Sok időnk nem volt ezen gondolkodni. Ott volt a kollektíva, amikor átvettük a dívat a város vezetésétől, jelképesen megveregettük egymás vállát és másnap már dolgoztunk tovább... – zárja szavait a Péterfy igazgatója.

Menyes Gyula

PÜNKÖSD VASÁRNAPJÁNAK HETE

Az én lelkemet adom belétek – ezt mondja az Úr –, és azt cselekszem, hogy az én törvényeimet megőrizzitek és betöltsétek. (Ez 36,27)

Micsoda ígéret hordozója Isten választott népe. Történetük mégis arról szól, hogy lépten-nyomon csaló-dást okoztak Istennek.

Általános emberi magatartás fogalmazódik meg Izrael népének sorozatos hűtlenségében. Isten kitétte a lelkét értük, ők mégis idegen hatalmak kegyei felé kacsingattak. Ilyenkor Isten kemény büntetése volt a válasz, amit újra és újra megbocsátás követett. Nem azért, mintha a hűtlenek ezt kiérdemelték volna, hanem azért, hogy senki se mondhasa, hogy Isten egy erre méltatlan néppel kötött szövetséget. Végül Isten új kezdetet nyitott: új szívet és új lelket ad a régi helyébe, amely Szentlelkének a műve mibennünk.

Isten Szentlelke segít abban, hogy akaratának életmentő szándékát felismerjük, és mindenben hozzá igazodjunk. A Lélek ösztönöz és megerősít abban, hogy Isten törvényét komolyan vegyük és életünk alapvető feladatává váljon.

A tanítványaitól búcsúzó Jézus ezt mondta nekik: „én elküldöm nektek, akit Atyám ígért”. Az igazság Lelke ez, aki azokban vesz szállást, akik szeretik Jézust, és parancsolatait megtartják. A Szentlelke megtanít mindarra, ami sehol nincs megírva és nem olvasható ki semmilyen jelből vagy racionális összefüggésből, mert Isten bölcsességének a közlöje.

Luther írta: „A keresztyén szentség abban áll, hogy a Krisztusban való hitet ajándékozza és e hit által formált szentekkel. A Lélek megújítja a szívet, a lelket, a testet és az egész lényünket, és Isten törvényét nem kötblára, hanem a hűsszívbe írja. ... Ezt teszi a Szentlelke, aki a testet is megszenteli és ilyen új életre hívja. Ilyen emberek pedig mindig lesznek a földön, és bár legyenek ketten, vagy hárman, akár csak egyedül is, ők Isten gyermekei.”

Luther reménye biztató, annak ellenére, hogy az általa említett csökkenő számok életünk valós helyzetéhez igazodnak, amely az Istennel szembeni hűtlenségre hajló természetünk reális képe. Az, hogy mégis mindig lesznek emberek, akik Isten rendelkezési szerint kívánnak élni, törvényeit megtartják és teljesítik, egyedül Isten hűségének és irgalmasságának köszönhető, aki töretlenül árasztja ránk Szentlelkét, nem szűnik meg munkálkodni közöttünk és mibennünk.

„A hit pedig a remélt dolgokban való bizalom, és a nem látható dolgok létéről való meggyőződés.” (Zsid 11,1)

„Biztos, védett kikötő!”

(Év. évk. 286/7,5)

Missziói nap a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerületben
2010. május 15. szombat Kissomlyó

09.00 Gyülekezés, énektanulás, köszöntő – Verasz Zsolt kerületi missziói lelkész
09.30 Evangélistá: Zsid 11,1 – Szevebényi János országos missziói lelkész
10.00 Előadás: MINDENNAPOK REMÉNYÉGE – Dr. Bene Éva orvos, közíró
11.00 Szünet, éneklés
11.15 Előadás: KERESZTYÉN REMÉNYÉGÜNK TÁVLATAI – Dr. Reuss András professzor
11.45 Fórumbeszélgetés: kérdések és válaszok

12.30 Ebéd a templom udvarán

14.00 Beszámoló a Hűtlen történet földrengésről
14.15 BARANGOLÁS A ZENE VILÁGÁBAN A RENESZÁNSZTÓL NAPJAINKIG – Csizmadia András, Iványi Gáspár és Szalkay Dávid zenészekkel
15.15 A szombathelyi Reményik Sándor Evangélikus Iskola színdarabjainak előadása
15.45 Áhítat: Jel 22,20b – Ifjúsági János püspök

Égész nap színes gyermekprogramok várják a kicsiket és a nagyobbakat is!
A Luther Kiadó egész nap jelen lesz és kedvezményes vásárlást biztosít az érdeklődőknek.
A missziói nap résztvevői az egyházkerület vendégei lesznek ebédre.

A missziói nap offertórium a háti katasztrófa károsultjainak megsegítését szolgálja.
KÉRJÜK A JELENTKEZÉSEKET MÁJUS 10-IG LEADNI!

ROSTÁNÉ PIRI MAGDA ESPERES
9542 Boba, József A. u. 24.
Tel.: 06 20 824 3040
E-mail: pirimagda@plus.hu

Menyes Gyula (püspöki titkár, Győr)

Megkérdeztük...

Mesmer Ottó

öriszigeti evangélikus lelkészt, rendőr ezredest,
az osztrák rendőrség lelkigondozói szolgálatának munkatársát

Hogyan végzi speciális lelkigondozói szolgálatát?

A speciális lelkigondozói szolgálat már több mint tíz éve működik Ausztriában. Mivel én a krízisintervenció, és a lelki elsősegély munkájába már korábban – a tűzoltóság lelkigondozójaként – bekapcsolódtam, úgy éreztem ezt is el tudom vállalni. Ehhez már csak egy plusz kiképzésre volt szükségem.

Krízisintervenció és a lelkigondozás két

különböző fogalom. Látszólag mind a kettő ugyanazt végzi, hiszen a szükségállapotba jutott ember megsegítéséről van szó. A krízisintervenció megpróbálja a szociális és a családi hálózatot újból felépíteni az érintett személyben, a saját erőforrásokat stabilizálni és mobilizálni. A lelki segély viszont kifejezetten „egyházi”. Isten felé való fordítás, vallásos reszocializálódás, ami a vallási elemek által erősíti meg az illetőt a szükséghelyzetben. Lehet ez imádság, zsolttárolvasás vagy éppen gyertyagyújtás.

A lelkészi végzettség nem elég e szolgálat végzéséhez. Ismerni kell a bevetési területeket és javallatokat, illetve a bevetési egységek (rendőrség, tűzoltóság, mentőegységek) működési struktúráit.

Ezért rendszeresen tanfolyamokon kell részt vennünk, mert sok minden körülöttünk is változik, megújul és nekünk lépést kell tartani. A tananyag a krízisintervencióval kezdődik, aminek kezdete a pszichotraumatológia. Meg kell tanulni a különböző bevetési egységek szisztémáját, meg kell ismerni ezeknek a felismereltségét.

A feltétel az alkalmasság. A felvételt részletes beszélgetés előz meg a jelentkezővel. Az nem alkalmas, aki abban bíz, hogy elsősorban magán segít majd, mert valami lelki sebet hordoz magában.

Van egy második modul a kiképzésben, amelyben konkrét lelkészi szolgálatról, megbízatásról függetlenül, bárki elvégezheti a lelki elsősegélyt egy bevetés során. Szavakban, rituális cselekvésekben.

Én gyülekezeti lelkész vagyok, megbízatásom egyházi de tulajdonképpen a szabadidőmet is feláldozom erre a szolgálatra, mert a riasztások nem „munkaidőben” történnek. Van, amikor három hónapon át nem kapok riasztást, máskor meg egy héten belül háromszor is. Készenlétben kell lenni, de azt is tudni kell, hogy mindenhova nem mehetek. És ezzel a gondolattal kell élni. Ugyanakkor nem vagyok az egyedüli munkatárs. Rajtam kívül más is van, ha én nem tudok menni. Istentiszteletet, temetést, hittanórát nem hagyhatok félbe.

Éles helyzetekben katonák, tűzoltók, mentősök, rendőrök, pszichoszociális szolgálatok munkatársaival dolgozom együtt. Azért kaptam rendőr-ezredesti rendfokozatot, mert azon a területen, ahol az egyenruha fontos, az én szolgálatom is kidomborodik. Jelöli a hovatartozást, növeli a elfogadottságot.

Egy balesetnél mindig a sérüléstől függ a segítségnyújtás fontossága. A lelki sérültekkel általában nem nagyon foglalkozik senki. Ezek gondozása a mi feladatunk, valamint a bámszokdók elterelése vagy feladatokkal való ellátása, hiszen a baleseti sérülés mindig intim szféra. Vagy éppen hozzátartozókat kell kísérni, akik a baleset színhelyére érkeznek. De sokszor előfordul, hogy vannak a testületekben fiatalok, akik még nem rendelkeznek nagy bevetési tapasztalattal. Így előfordul, hogy őket is igen megvisel egy-egy ilyen esemény. Őket is támogatni kell, és visszazökkenteni újból a valóságba.

Minden bevetés után van technikai kiértékelés. De van büntudat is. A nagy sietségben a mentés során valaki úgy érzi, hogy rosszul tett valamit. Nehéz ilyenkor elfogadni, elfogadtatni, hogy a haláleset nem az ő hibájuk volt, hanem a baleset természetszerű következménye. Ehhez valóban feldolgozás, kiképzés, gyakorlat és rutin kell. Meg persze sokszor „gyomor” is. De lehetőség van bármikor kilépni ebből a szolgálatból annak, aki már nem bírja.

Az autóban van a riasztási felszereléselem. Minden indulás előtt imádkozom: „szolgálatba megyek, erőt kérek Istenem, és amit én nem bírok elvégezni, azt a te kezébe teszem le”. És csak ez után indulok a bevetésre...

*Anyák napja elmúltával ezzel a verssel
gondolunk az előrement édesanyákra.*

József Attila (1905–1937)

KÉSEI SIRATÓ

Harminchatfokos lázban égek mindig
s te nem ápolasz, anyám.

Mint lenge, könnyű lány, ha odaintik,
kinyújtóztál a halál oldalán.

Lágy őszi tájból és sok kedves nőből
próbállak összeállítani téged;
de nem futja, már látom, az időből,
a tömény tűz eléget.

Utóljára Szabadszállásra mentem,
a hadak vége volt
s ez összekúszalódott Budapesten
kenyér nélkül, üresen állt a bolt.
A vonatetón hasaltam keresztben,
hoztam krumplit; zsákban köles volt már;
neked, én konok, csirkét is szereztem
s te már sehose voltál.

Tőlem elvetted, kukacoknak adtad
édes emlőd s magad.

Vigasztaltad fiad és pirongattad
s lám, csalárd, hazug volt kedves szavad.
Levesem hűtötted, fujtad, kavartad,
mondtad: Egyél, nekem nősz nagyra, szentem!
Most zsíros nyirkot kóstol üres ajkad —
félrevezettél engem.

Ettelek volna meg! ... Te vacsorádat
hoztad el — kértem én?
Mért görbítetted mosásnak a hátad?
Hogy egyenged egy láda fenekén?
Lásd, örülnék, ha megvernél még egyszer!
Boldoggá tenne most, mert visszavágnék:
haszontalan vagy! nem-lenni igyekszel
s mindent elrontsz, te árnyék!

Nagyobb szélhámos vagy, mint bármelyik nő,
ki csal és hiteget!

Suttomban elhagytad szerelmeidből
jajongva szült, eleven hitedet.

Cigány vagy! Amit adtál hízelegve,
mind visszaloptad az utolsó órán!
A gyerekeknek kél káromkodni kedve —
nem hallod, mama? Szólj rám!

Világosodik lassacskán az elmém,
a legenda oda.

A gyermek, aki csügg anyja szerelmén,
észreveszi, hogy milyen ostoba.
Kit anya szült, az mind csalódik végül,
vagy így, vagy úgy, hogy maga próbál csálni.
Ha küzd, hát abba, ha pedig kibékül,
ebbe fog belehalni.

A Szentlelket olyannak kell megismer-
nünk és hinnünk, amilyenek maga
mondja magát. Eszerint ő nem a harag
és rettentés Lelke, hanem a kegyelem és vi-
gasztalás Lelke. Így az egész Szentháromság
csupa kegyelem. A Fiú azzal vigasztal, hogy
könyörög a Szentlélekért, az Atya meg azzal,
hogy adja a Szentlelket, a Szentlélek pedig
maga a vigasztaló.

Dr. Luther Márton

Kószeghy Tamás (ny. ev. lelkész, Balatonmáriafürdő)

„Szent igédnek fáklyafénye...”

Gondolatok a vasárnapok ünnepi igéi alapján

HÚSVÉT ÜNNEPE UTÁN 5. (ROGATE) VASÁRNAPJÁNAK HETE

„Minden jó adomány és tökéletes ajándék felülről, a világosság Atyjától száll alá, akiben nincs változás, sem fény és árnyék váltakozása.” (Jak 1,17)

A „jó” és „jóságos” azonos gyökerű fogalmak a magyar nyelvben. Jónak azt tekintjük, ami javunkat szolgálja, amit szeretettel, jó szándékkal adnak nekünk.

Jakab apostol kijelentései azonos értelműek azzal, amit Jézus mondott a gazdag ifjúnak, aki jó Mesternek szólította őt. Erre Jézus azt kérdezte tőle: „Miért mondasz engem jónak? Senki sem jó, egyedül csak az Isten”. Ezért találó és helyénvaló az apostol megállapítása: „minden jó adomány és minden tökéletes ajándék onnan felülről, a világosság Atyjától száll alá.”

Isten ajándékai nekünk vannak címezve, ha kértük azokat. Értetlen az, ha akkor is eljutnak hozzánk, ha nem jutott eszünkbe, hogy a bőkezű ajándékozóhoz kéréssel forduljunk. Jézus nem ok nélkül biztat a Hegyi Beszédben, hogy kérjünk és adatik nekünk. Itt mondja ezt is, hogy bár nagyon távol vagyunk az isteni „jó”-tól, mégis tudunk jó ajándékokat adni gyermekeinknek. Mennyivel inkább ad jókat mennyei Atyánk azoknak, akik kérik tőle.

Az, aki Isten jóságát megtapasztalta, életvitelében is törekszik arra, hogy az Ő jóságához igazítsa magatartását és gondolkodását. Isten jósága ismeretének hiányában kettősség jellemzi életünket: jóság és hamisság, fény és árnyék, sűrűn váltogatják egymást érzelmi világunkban és minden megnyilvánulásunkban. Ezért vagyunk bizalmatlanok egymással szemben. Állandó előítélet, a másikban megbúvó rossz feltételezése jellemzi emberi kapcsolatainkat. Jogosan hangsúlyozza Jakab apostol, hogy az Isten merőben más. Benne még árnyéka sincs változásnak. Ő csak jót és tökéleteset tud adni nekünk, ami egyáltalán nem jellemző ránk. Ahogy az árnyékba helyezett növény nem életképes, úgy az ember is terméketlen, haszontalan és vesztes sorsra van ítélve. Pedig Isten jósága, jó gyümölcsöt termő életre indított el.

A világosság Atyja lényéből eredően nem nézi tétlenül a vesztünket. Nem azért indított el a földi élet útján, hogy a megsemmisítő erők vermében érjen véget a pályafutásunk. Ő felhozta napját az őt keresőkre és elutasítókra egyaránt. Jézus fényessége húsvét óta a feltámadás és örök élet reményességének sugarait árasztja minden teremtményre. A hely megválasztásának jogát ránk bízta, de tökéletes ajándékai, az árnyékból szüntelenül a fény felé hívogatnak, mert ott van Élet. Ha megszólítjuk, Isten nem hagy válasz nélkül. Ajándékai által jelzi, hogy figyel ránk, amelyek tökéletesek és jóhírműek: örök országának előzetesei.

HÚSVÉT ÜNNEPE UTÁN 6. (EXAUDI) VASÁRNAPJÁNAK HETE

Az Úr gazdagon megáld mindenkit, aki őt segítségül hívja.
(Rm 10,12)

Közmondásaink egyike arra biztat: segíts magadon, az Isten is megsegít. Életünk számos helyzetében megállja a helyét ennek a közmondásnak az érvényessége. De az a szükség-helyzet, amelyre az apostol gondolt – amikor itt, az Úr segítségül hívását ajánlja – mindenhívó ember közös és legegyszerűbb gondja: hogyan juthatunk el az Isten országába, vagy ahogy Luther megfogalmazta: hogyan találom meg a kegyelmes Istent? Isten áldása nélkül ez lehetetlen, mert meddő dolog minden ilyen irányú fáradozásunk. Isten áldása úgy érvényesül, hogy egyformán adja mindenkinek.

Ilyen különbségtételtől mentesen mi akkor sem tudunk odafordulni a másik emberhez, ha segítségért kiált. Mi képtelenek vagyunk előítéletektől mentesen tekinteni a szükség-helyzetbe került emberre. Más a hozzáállásunk, ha egy hajléktalanról, számunkra ellenszenvesről, a bőre színe, a faji jellege alapján számunkra kirekesztettről esik szó. Az ilyen szemléletmód a legnagyobb akadály a összefogásnak, a közös akarat megvalósításának, ha valamelyikünket érintő gondokról van szó.

Istennek senkivel kapcsolatban nincs olyan végzése, amelynek alapján bárkitől is megtagadná segítséget nyújtó szeretetét. Kegyelmenek gazdagságát egyformán árasztja ki mindazokra, akik segítségül hívják.

A bűn és a halál fenyegető és legyőzhetetlen erejével szemben érezzük magunkat a legkiszolgáltatottabbaknak. Mégis milyen nehéz belátnunk, hogy nem vagyunk a sorsunknak, a körülöttünk kialakult helyzetnek urai. Ezért sorsdöntő és életbevágó áttérés minden ember életében az Isten felé forduló bizalom és hit megjelenése, amely nem más, mint az ő gazdagságának nagylelkű ajándéka. Amikor felfogjuk valós helyzetünket, és alázattal tudunk meghajolni Isten nagysága előtt, aki megmentő hatalmával, az örök élet számunkra is fenntartott garanciájával vár arra, hogy segítségül hívjuk, akkor végzetes mulasztást követünk el, ha hallgatunk. Ezért, legyen itt is bátorítás számunkra Ézsaiás próféta önvallomása: aki hisz őbenne, nem szégyenül meg.

Az ember különböző elméleteket állít föl arról, honnan és hogyan indult el a földön és merre is vezet az útja. A bibliai bizonyosságtétel nem egy, az emberiség nagy kérdéseit érintő elméletek sorában, amelyek állandó korrekcióra szorulnak, hanem a teremtő és megtartó Istennel találkozó ember vallomása, aki mindenkinek ura, aki nem érdemeink szerint osztályoz, mert előtte nincs mivel dicsekednünk. Mi valamennyien rászorulunk önzetlen és nagylelkű segítségére.

PŰNKÖSD VASÁRNAPJÁNAK HETE (LÁSD LAPUNK 7. OLDALÁN)

SENTHÁROMSÁG VASÁRNAPJÁNAK HETE

Örökkévaló Isten az Úr, aki teremtette a föld határait: kifürkészhetetlen az ő bölcsessége! (Ézs 40,28)

A világegyetem fényévmilliárdnyi méreteit tekintve, értelmünket meghaladó koncepció által jött létre. Mi képtelenek vagyunk a végtelen és örökkévaló fogalmait szerint gondolkodni, mert a tér és idő kötöttségeihez szabottan élünk. Életünk ideje olyan gyorsan tovatűnik, mintha repülünk.

Ma már a tudomány fölmérhetetlenül többet tud a föld határain túliról, mint Ézsaiás próféta, vagy a 90. zsoltár írója, aki mégis milyen nagyszerűen fogalmazta meg azt, ami valójában a létezés titka: „mielőtt föld és világ létrejött, öröktől fogva mindörökké vagy te, ó Isten!” Istentől nyert bölcsesség áll ennek az egyszerűnek és tájékozatlannak tűnő felismerésnek a háttérében.

A természettudományos fölfedezések bővülése, egyre bonyolultabb képét tárják föl annak, ami az ember számára megismerhető. Ma már nyilvánvaló, hogy a föld határain túli, sokkal bonyolultabb, mint azt valaha is hittük. Bizonyos határokon túl az űrkutatás, a csillagászat és kozmológia, soha nem juthat egzakt információkhoz, a 15 milliárdnyi fényév méretű világegyetemről.

Nemrégiben röppent föl a szenzációnak számító hír arról, hogy Genf mellett megépült a 27 km kerületű részecske-gyorsító, amely az ún. ósrobbanás, a minden létezés kezdetének a titkát kutatja.

Földünk története is része a kozmikus eseményeknek, amelynek végső célját és értelmét egyedül a teremtő Isten tudja, aki nem hagy tájékozatlanul bolyongni az ismeretlenben, mert teremtő tervének kiemelt szereplői vagyunk. Ő egyetemes útmutatást adott a földi életre a krisztusi kinyilatkoztatás által, hogy létünk értelme ne maradjon homályban, hanem megnyíljon a hívó ember számára.

Ézsaiás kifürkészhetetlennek mondja Isten értelmét, de éppen ő az, aki határozottan utal arra, hogy ő nem hagyja kétségek között az embert. János evangéliumának prologusa már konkrétan beszél az isteni értelem megnyitására Jézus Krisztus által. Akik őt befogadták, azoknak megadta azt a kiváltságot, hogy Isten gyermekei legyenek és értsék mindazt, amire a tudomány hiába keresi a választ. Ez pedig annyi, hogy Krisztus halála és feltámadása által, az Isten teljességéből kaptunk kegyelmet kegyelemre. Ebben pedig a kutató elme minden kérdésére elégséges és tökéletes válasz fogalmazódik meg, amit mindazok értenek, akik hallották és tudják, hogy örökkévaló Isten az Úr.

Száz éves a győri Evangélikus Diakonissza Anyaház

Blázy Erzsébet (Győr)

Fejezetek a Diakonissza Anyaház múltjából I.

Ha Győrben teszünk egy sétát, csodálatos épület tárul szemünk elé a Rába partján. Ez az épület a győri Evangélikus Szeretetház.

Az egyházközség tagjaiban már az 1800-as évek második felében megfogalmazódott egy szeretetház felépítésének gondolata. Hamarosan megindult a gyűjtés, melynek megszervezésére Tóth Sándor gyülekezeti

tag vállalkozott. 1884 végére már 8400 forint gyűlt össze és a gyülekezet átengedte Szegény és Árvaintézet alapítási céljára a nádorvárosi Martiny Júliától és Ráth Teréziától örökölt 7000 forintot érő házat.

Az álm hamarosan megvalósulhatott és 1885. december 8-án csendben, szerényen, ünnepség nélkül adták át rendeltetésének a házat. Két munkaképtelen idős ember és négy árva gyermek volt a Szegény- és Árvaintézet első lakója.

Ekkoriban a Pozsonyban már működő diakóniai szolgálat nyomán felgyorsult a karitatív élet Győrött is. Megszervezték a szegények

gondozását, a betegek ápolását, az intézet további működését. E célból a növekvő feladatok ellátására idehelyezték a bölcs és komoly működés biztosítására Mórocz

Katalin nővért gazdasági vezetőnek. 1910 (100 évvel ezelőtt) február 10-én érkezett Huber Etelka és Fröhvirth Augustza, diakonissza nővérek. Etelka nővér később főnöknő lett, Mórocz nővér pedig „jobb keze”.

Újabb adományok segítségével 1912 márciusában felépülhetett, és 24-én Gyurácz Ferenc püspök felszentelte a Rába partján ma is álló Szeretetház épületét.

Sajnos az akkori pozsonyi diakonissza anyaház az igazságtalan trianoni békeszerződés következtében 1920-ban teljesen elszakadt a győri anyaházról. Így aztán egyedül folytatódott az élet a lét fenntartásáért.

Megszervezték az internátust, hogy a költségekből árva gyerekeket is tudjanak gondozni. Nagy erőfeszítésekkel, kemény munkával, bővítették, fejlesztették a harmadik épületet, hogy minél több személynek tudjanak nyugalmas otthont biztosítani.

A betegek gondozása mellett, az internátus működtetése közben több árva gyereket is sikerült elhelyezniük, és otthont adni. Komoly figyelmet fordítva fejlődésükre és tanulásukra. Ez a csodálatos ház nyugalmat, békét, biztonságot, otthont nyújtott az árváknak. Gondoskodtak arról, hogy a szabadidő is gazdagon teljen. Kulturális nevelés is folyt, valamint kirándulni, sétálni vitték a gondozottakat.

(Folytatjuk)

Göllner Pál (gyülekezeti tag, Budapest-Zuglói)

Életek és énekek

„Uram Isten, siess minket megsegíteni!” (EÉ 80.)

Huszár Gál talán 1512-ben született. Krakkóban tanult az egyetemen. A mátyusföldi Vízkelet (Szlovákia) plébánosa volt 1551/52-ben. „Gallus Anaxius (méltatlan) presbiter” néven vált ismertté. Mivel ekkor már egy ideje terjeszthette a lutheri reformáció tanait, a katolikus egyház 1553-ban kiátkozta. Ennek az évek augusztusában érkezett Óvárra (ma Mosonmagyaróvár). Ott volt prédikátor, gyülekezetszervező.

1555-ben az Óvári disputában (vitában) Huszár Gál győzedelmeskedett négy katolikus hitvitázóval szemben, ami óriási jelentőségű volt, mert a Szentírás lett tekintély és egyre inkább a nép számára is azá lett! 1558-ban lelkészképző iskolát indított Óváron. Aztán menekülnie kellett 1560 táján, mert az egyházi és világi hatalom kemény ellenreformációja szorongatta. Kassa, Debrecen, Komárom, Nagyszombat, Rózsavölgy, Komját, Pápa voltak hányatott és kalandos életének állomásai. Pápán a pestisjárványkor hívta haza őt Ura, 1575. október 23-án.

Lelkipásztori munkája során nagy szükségét látta, hogy a lutheri tanokat követő magyar népe anyanyelvén vehessen részt az istentiszteleten,

az éneklésben, imádságban. Még óvári magyar prédikátorként jegyzi az 1560-ban kiadott énekeskönyvét, amely tulajdonképpen az első gyülekezeti énekeskönyvünk. Ebben két ének biztosan Huszár Gál szerzeménye, de talán több is az. Akkortájt nem volt fontos megjelölni, ki a szerző! Babits Mihály szavaival „Költészet volt ez költők nélkül, ... mindenki közreműködött, aki tudott, névtelenül, nem a maga, hanem Isten dicsőségére.” Ugye, milyen megható ez az alázatos hozzáállás?

Azután 1574-ben, Komjátban (Trencsén vármegye, ma Szlovákia) saját nyomdájában elkészítette a híres **Graduálját** (*A keresztényi gyülekezetben való isteni dicséretnek és imádságok*). A Graduál énekes liturgikus könyv volt, az 1560-as énekeskönyv továbbfejlesztése. Az énekek, zsoltárok mellett imádságokat, istentiszteleti rendeket is tartalmazott a hívek számára. A Graduál ajánlása biztasson minket is: „... minduntalan róla (Istenről) szóljunk, őt hirdessük és magasztaljuk, mind szólásunkkal, beszédünkkel, s mind éneklésünkkel: házuknál, házon kívül, s a szent gyülekezetben is.”

A Graduál még a 19. század közepén is használatban volt. Pl. Sáros vármegyében 1867 után is használták minden nap (!) „Huszár pap úr 300 éves magyar énekeskönyvét”.

A Krisztusért égő Huszár Gál zaklatott életéhez melyik ének kapcsolható? Nemcsak ének, hanem énekeskönyvek! Hiszen ő volt a mi „énekes” reformátorunk. A Graduálban száznál is több ének van. Ezek közül mai énekeskönyvünkben hat található, de ezeket nem ő írta. Egyik ezek közül a címben szereplő énekünk, mely a 70. **zsoltár 2.** versére épül: „Istenem, ments meg engem, Uram, siess segítségemre!” Legyen mindannyiunk segítője, bűntől és kárhóztól szabadítója az Isten – csakis Krisztus Jézusért, a mi Urunkért! Ő mindörökké erős Isten: Luthernek is, Huszár Gálnak is, az őt támogató Forgách Imrének, Trencsén vármegye protestáns főispánjának is, Huszár Dávidnak, az apa lelkipásztori és könyvnyomtatói örökébe lépő fiának is, eleinknek is, és mi magunknak is.

Megjegyezzük, hogy a Graduálban van három beazonosítható Huszár Gál-ének. Az egyiket ma is éneklük – a református gyülekezetekben: „Könyörögjünk az Istennek Szent Lelkének” (RÉ 372).

Gyermekoldal

Kedves Gyerekek!

Köszönjük áprilisi rejtvényünkre küldött megfejtéseiteket. A rovásrással írt mondat helyesen fordítva Jézus szavát idézi: „Én vagyok az ajtó”. Ennek a kijelentésnek a folytatása Jn 10,9-ben olvasható. Többen nagyon egyszerűen megírtátok, hogy ez azt jelenti, hogy egyedül Jézuson keresztül, a benne bízó hittel juthatunk el mennyei Atyánkhoz.

A pontszámok a következőképpen módosultak:

Balás Dóra Katalin, Budapest (50)
 Beledi hittanosok (50)
 Nagy Bálint, Hegyeshalom (50)
 Nagy Réka, Hegyeshalom (50)
 Tapolcai Márton, Sopronnémeti (50)
 Tapolcai Tamás, Sopronnémeti (50)
 Tóth Anikó, Lébény (50)
 Asbóth Lídia, Sopron (40)
 Nemesszalóki 5. oszt. hittanosok (40)
 Asbóth Dorina, Rábca (30)
 Nagy Patrik, Mihályi (30)
 Kovács Anna, Csikvánd (20)
 Bálló Bence, Ikrény (10)

Nemrég olvastam Sánta Ferenc nemrég elhunyt erdélyi születésű írónk *Isten a szekéren* című novelláját. A történet egy egyszerű falusi parasztemberről szól, aki egy dombos vidéken baktat szekérével. Egyszer csak észreveszi, hogy egy bölcs tekintetű öregember ücsörög a kocsin a háta mögött. A paraszt mérgeződik a hívatlan útítárs miatt. Amint a domb tetejére érnek, a szekér meglódul, s az öreg eközben eltűnik olyan váratlanul, ahogyan érkezett. Pár perc múlva ismét emelkedő jön, az agastyán – mintha érezné, hogy szükség van rá – ismét ott terem segíteni. Mikor a kocsis érdeklődik az utas kiléte felől, ő szelíden, de határozottan azt válaszolja:

– Én vagyok az Isten.

A parasztember hitetlenkedik, és szemmel látható bizonyítékot, csodatételt kér a vándortól. Miután az utas szakadékot készít az útra, majd visszasimítja azt, a paraszt már nem kételkedik többé, csodálattal és tisztelettel néz vendégére. Az Úr Isten szerényen szállást kér tőle egy éjszakára, ő pedig meghatódottan ezt válaszolja:

– Maga... addig marad énnálam, ameddig akar!

Szívet melengető ez a válasz, hisz egy kereső, hitetlenkedő, majd bizonyosságot szerző ember fogadja be a mennyei Atyát. Felengedi a szekérére, beengedi a szívébe, majd a házába és az egész életébe. Meghallotta Isten csendes szavát, amely mégis olyan, mint „a nagyharang, megtelik vele az ember szíve”.

A történetben szereplő székely férfi a saját szemével, fülével tapasztalhatta meg Isten létét, s ezt a hitet felesége előtt is megvallotta. A tanítványok évekig Jézus mellett voltak, így személyesen élték meg Isten kegyelmének és szeretetének jeleit és csodáit. Tanúi voltak Krisztus gyógyításainak, tanításainak, kereszthalálának és feltámadásának. Amikor Jézus a húsvét utáni negyvenedik napon a mennybe, Atyjához tért, az apostolok egyedül maradtak – de nem elhagyatottan. Nem látták és nem hallották többé a Messiást, de a reménység és a hit megmaradt számukra. Beteljesítették küldetésüket, hisz Jézus megígérte, hogy nem hagyja magukra őket, hanem elküldi Szentlelkét, így örökre velük marad.

Az Isten gondviselésébe és kegyelmébe vetett hit legyen a mi támaszunk is! Az Úr a mi életünk szekerére is felkérkedik. Rajtunk múlik, hogy felengedjük-e vagy elutasítjuk. Ha befogadjuk életünkbe, és megnyitjuk előtte szívünk ajtaját, ő ígérete szerint örökre útítársunk marad. Kérjük, hogy Isten Szentlelke munkálkodjon bennünk és közöttünk!

A Bibliában többféle jelkép is található a Szentlélek ábrázolására. Ezekkel a szimbólumokkal kapcsolatosak a mostani rejtvény feladatai.

1. feladat: Keressétek meg az idézetek hiányzó szavait a megadott igehelyek segítségével!

„Ő majd szentlélekkel és _____ kereszttel titeket” (Máté 3,11)

„Ha valaki nem születik _____ és Lélektől, az nem mehet be az Isten országába.” (János 3,5)

„A _____ arra fűj, amerre akar; hallod a zúgását, de nem tudod, honnan jön, és hova megy: így van mindenki, aki a Lélektől született.” (János 3,8)

„Drága kincs és _____ van a bölcs hajlékában” (Péld 21,20)

„És amikor jött ki a vízből, látta, hogy megnyílik a menny, és leszáll rá a Lélek mint egy _____.” (Márk 1,10)

„Öböne pedig titeket is [...] eljegyzett _____, a megígért Szentlélekkel, _____ örökségünk _____” (Ef 1,13–14)

2. feladat: Húzzátok ki a – toldalékok nélküli – kifejezések betűit a megfelelő sorokból egy-egy betű kivételével!

3. feladat: A megmaradt hét betűből állítsátok össze egyik ünnepünk nevét!

J	L	K	A	O		
É	C	E	S	P	D	T
P	Ü	Z	T			
G	Z	O	L	Á	S	
L	Ö	B	A	G	M	A
Ü	Í	Z	V			
S	É	L	N	Z		

Megfejtésként a megtalált nyolc kifejezést küldjétek be!

A helyes megfejtést beküldők pontokat gyűjtenek, és félévente kapnak komolyabb és értékesebb jutalmat júniusban, illetve decemberben. Erre egyrészt azért van szükség, mert egyre többen külditek be megfejtéseiteket, és ezáltal a kitarást és a rendszeres részvételt is honorálni tudjuk. Másrészt, mivel gyülekezeti hittanoscsoport is küld be megfejtéseket, őket nem egyénileg, hanem csoportosan szeretnénk megjutalmazni. A jutalom értéke a fél év alatt gyűjtött pontok számától függ.

Beküldési határidő: 2010. május 28.

Cím: Dunántúli Harangszó Szerkesztősége

9001 Győr Pf.: 1639

Várjuk megfejtéseiteket, jó fejtörést kívánva!

Kata néni

DUNÁNTÚLI HARANGSZÓ

Nyereményszelvény 2010. május

Név, életkor:.....

Lakcím:.....

A megfejtést külön lapra írjátok le! .....

Kőhádi Dorottya (ev. lelkész, újságíró, Budapest)

Egy parancsolat

- Zsolt 68,21 -

Nap mint nap, ugyanabban az időben elindul. Reggel is, délután is. Télen-nyáron, ha esik – ha fúj. Kedves, idős hölgy, a nevét sem tudom, csak azt, hogy a szomszédos utcában lakik, s ha találkozunk, köszöntjük egymást. Azt hiszem, egyedül él. Csak egy társa, egy cicája van, – vagy talán csak volt; a kis állatot mostanában már nem látom földszinti ablakában üldögdélni.

Megy, óvatosan ereszkedik le a hegyoldalon, kezében műanyag dobozok, egy üveg víz. Nagyon várják őt: egy üres telken „nomád életet” élő cicacsaládót gondoz. Nem nagy dolog, amit tesz, mondhatnánk, szóra sem érdemes, a világot nem az ilyen cselekedetek viszik előbbre... Ennél sokkal fontosabb dolgokkal kell egy felelős gondolkodású embernek foglalkoznia... És egyáltalán, irigylésre méltó, ha valakinek „olyan jól megy”, hogy egyéb gondja sincs, mint kóbor macskákat etetni...

Engem mégis, egyre gyakrabban elgondolkodtat, s úgy érzem, szóltanul is tanít ez a makacs, fáradságot nem ismerő, viszonzást nem váró, napról napra megújuló szeretet. Ott lenni, önként, önzetlenül, valaki számára. Szeretettel, gondoskodást adni, kéretlenül, feltétel nélkül. Nem azért, mert kötelező. Sem „kedvetlenül vagy kényszerűségből”, hiszen „a jókedvű adakozót szereti az Isten”. (2Kor 9,7) „Szerződni” a jóra azzal, akinek nem áll módjában felajánlani semmit.

Adódik a kérdés: ki az, aki adni tud, jókedvűen? A „mai világban”? Aki nem csak igényeit, hiányait, szükségait, betöltendő

ürjeit látja, s azokon kesereg, azok kielégítésén fáradozik, hanem bőségből érzi, tudja magát? Hiszem, hogy az, aki tudatában van annak, hogy maga is megajándékozott.

Albert Schweitzer, a kiváló orvos, teológus, keresztény-humanista filozófus, író és orgonaművész, a lambarénéi kórház- és leprafalu alapítója (s egyáltalán nem „mellékesen” egy protestáns lelkész és tanító fia), akit az emberiség jótévőjének is – méltán – neveznek, nem csak elméletben, könyvei által, hanem egész, páratlan életművével példát mutatott. A soktalentumos ember számolatlanul osztotta talentumait a legszegényebbek, a legnyomorultabbak, a leprások, a testi, lelki, szellemi ínségben szenvedők között. Egy ízben arra a kérdésre, hogy melyik a legfontosabb a Tízparancsolatból, így felelt: „Krisztus csak egyet parancsol: a szeretetet!”

Etikájának lényege, hogy az erkölcsileg tiszta élet legfőbb feltétele magának az életnek a tisztelete. Az ember cselekvésének egyetlen következetes útja Schweitzer nézete szerint az, ha „nem csupán önmagának él. Ellenkezőleg: egynek érzi magát az összes környező élettel, átéli sorsukat, mint a sajátját, s minden erejével segíti őket...”

Önállósága, függetlensége, „mindenhatósága” tudatában az ember napjainkban élete minden területén kézbe veszi az irányítást, meghozza a döntéseket, s felsőbbrendűségét hangoztatva tagadja meg kimondva, kimondatlanul Teremtőjét. Tisztában van az értékekkel, az árákkal, adni és venni tud, fogyaszt, kalkulál, befektet. Ki-

adásait jól meggondolja, feleslegesen nem áldoz, s természetesen előnyös üzleteket köt. Nem csak forintban, euróban, dollárban számol, de érzelmi, fizikai, szellemi ráfordításaival is – mint hiszi – okosan, racionálisan gazdálkodik. Túlásokba nem esik, – ez a világ nem erről szól, nyugtatja meg magát. Büszke arra, amit megszerez, és szorong, ha nem gyarapodhat. Oldalirányba tekint, és elfelejt fölfelé nézni. Pedig kincseket kap, de nem tud róla, s a sok, kegyelemből kapott jóért a köszönet is rendre elmarad...

Albert Schweitzer életműve egyedülálló, hozzá hasonló ugyan melyikünk lehetne. Annál meg sokkal elfoglaltabbak vagyunk, hogy önként terhet vegyünk a nyakunkba, mint az az unatkozó idős hölgy – soroljuk a kifogásokat.

De ha egyszer mégis megállnánk, rácsodálkozunk, hogy mennyi jóval ajándékozott meg Istenünk. Jósága, adakozó szeretete nem apad el, Krisztusban nap mint nap a miénk. Gazdagok vagyunk, érdemtelenül, de mégis. Adnunk, továbbadnunk kell, és van miből, hiszen van Kiből merítenünk. A schweitzeri „egyparancsolat” értelmében szeretetre szól küldetésünk.

S egyszer majd, mikor itt az ideje: egész életünket átfogó, képzeletbeli, nagy „vagyonyilatkozatunk” akkor lesz kitöltve helyesen, ha mindössze ez a sor fut majd át a rubrikákon: „*Aldott az Úr! Napról napra gondot visel rólunk szabadító Istenünk.*” (Zsolt 68,20)

Feladó: DUNÁNTÚLI HARANGSZÓ

Szerkesztősége

Győr

Pf.: 1639

9 0 0 1

NYOMTATVÁNY